

Utbildningsinspektion i Visättraskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Visättraskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	164
Förskoleklass	37
Grundskola	261

Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-6, samt skolbarnsomsorg. Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. Det finns sju arbetslag på skolan.

Visättraskolan har två parallella klasser i årskurserna 1-5. Vidare finns en klass i årskurs 6 och tre grupper inom ramen för förskoleklassverksamheten. Skolan har också en mottagnings- och förberedelseklass för barn som nyligen anlänt till Sverige och som inte behärskar det svenska språket. De flesta av skolans elever bor i närområdet. Skolan har drygt 22 lärartjänster, vilket motsvarar 7,72 lärare per 100 elever i grundskolan. Som jämförelse ligger genomsnittet för Huddinge kommun på 7,5 lärare per 100 elever.

Skolan har 101 elever som är berättigade till modersmålsundervisning och 33 av dessa har valt att delta i sådan undervisning. När det gäller svenska som andraspråk finns det 180 elever som har rätt till detta och samtliga har valt att utnyttja den möjligheten.

Fritidshemmet vid Visättraskolan har 8 heltidstjänster, vilket motsvarar 4,87 anställda per 100 barn. Fritidshemmet har fem avdelningar, fyra för barn från årskurs F-2 och en för barn från årskurs 3-4.

Visättraskolans huvudbyggnad uppfördes 1969 och en större tillbyggnad gjordes 1996. Skolan använder också lokaler i källaren i ett flerfamiljshus beläget ca 300 meter från huvudbyggnaden.

Genomförandet av inspektionen i Visättraskolan

Skolverket sände den 10 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Visättraskolan har bestått av undervisningsråden Tomas Johansson och Pia-Lotta Sahlström. Besök i Visättraskolan inleddes den 26 oktober och avslutades den 29 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Visättraskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan informa-

tion om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Visättraskolan genomfördes formella intervjuer med rektor, biträdande rektor, personal, elever, elevråd samt föräldrar. Även informella samtal fördes med elever och personal i samband med verksamhetsbesöken. Lektioner i nästan alla klasser besöktes.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Visättraskolan har inspektörerna erfarit att det allmänt råder ett gott klimat bland elever och personal. Inspektörerna fick under besöket intrycket att eleverna är öppna och hjälpsamma.

Det finns gemensamma trivselregler och dessa är kända av eleverna. Föräldrarna uppger att eleverna känner sig trygga i skolan, vilket också bekräftas av eleverna. Eleverna uppger att det ibland förekommer kränkande behandling på skolan, men de anser att personalen är bra på att tag i problemen när de får kännedom om dem. Personalen framhåller att det främsta resultatet av arbetet med normer och värden är att eleverna känner sig trygga, att stämningen på skolan är bra och att eleverna respekterar varandra. Att skolan är relativt liten gör också att i stort sett alla känner alla, vilket också bidrar till att öka tryggheten.

Av vad som framkommit under inspektionen kan eleverna göra sin stämma hörd exempelvis via elevråd och klassråd. Ett resultat av elevrådets arbete på Visättraskolan är att det köptes in material för rastaktiviteter. Ett annat exempel på elevers möjlighet till inflytande är den musikundervisning som bedrivs på skolan, där elevernas delaktighet är ett viktigt inslag.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet av skolans arbete med normer och värden samt att resultatet av skolans arbete med elevernas formella inflytande via klassråd och elevråd är av god kvalitet.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Visättraskolan har eleverna förmågan att arbeta självständigt men också tillsammans med andra. Personalen uppger att huvuddelen av eleverna tar ansvar för sitt eget lärande och för miljön i skolan och uppvisar också enligt personalens bedömning en lust att lära. Personalen uppger vidare att möjligheterna för eleverna att arbeta i sin egen takt är stora. Eleverna på Visättraskolan uppger att de inte känner till kursmålen. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör se till att elevernas kännedom om kursmålen förbättras.

Vid Visättraskolan har eleverna genomfört nationella prov i årskurs 5 i svenska, engelska och matematik. Resultaten visar att 81 procent av eleverna nådde målen i svenska, 86 procent i engelska samt 89 procent i matematik. Av de elever som genomförde de nationella proven var det 81 procent av eleverna som nådde godkänt i samtliga tre ämnen. Hur resultaten ser ut i övriga ämnen är dock oklart eftersom skolan inte har någon organiserad uppföljning i dessa ämnen. Inspektörerna bedömer därför att eleverna presterar acceptabla resultat i svenska, engelska och matematik och att det inte går att göra någon bedömning av resultaten i de andra ämnena.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elevernas kunskapsresultat i svenska, engelska och matematik är goda på Visättraskolan. Eftersom det inte finns någon samlad bild av elevernas resultat i övriga kursplanens ämnen kan inspektörerna inte bedöma måluppfyllelsen i dessa (se vidare i avsnitt 5). Skolan bör se till att elevernas kännedom om kursmålen förbättras.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Samverkan i skolmiljön

Elevinflytande och elevdemokrati är frågor som utgör ett av de mål som för- och grundskolenämnden lagt fast som prioriterade mål för skolorna i Huddinge kommun.

På Visättraskolan genomförs klassråd regelbundet. I regel sker det en gång i veckan. Ordförande i klassrådet är någon av eleverna. I förskoleklassen har man inget klassråd, men ibland får någon elev ansvaret för att leda hela eller delar av en samling. Vissa av de frågor som tas upp i klassråden förs vidare till elevrådet. Elevrådet består av två representanter från varje klass.

När det gäller elevernas möjligheter till inflytande över undervisningens uppläggning och innehåll är bilden något varierad på Visättraskolan. I den dokumentation om elevinflytande som Skolverket tagit del av ligger fokus i hög grad på det formella inflytandet via klassråd och elevråd. När det gäller inflytande över undervisningens former och innehåll är dokumentationen mycket knapphändig, vilket också avspeglas i verksamheten. I ett fåtal klasser har eleverna möjligheter att påverka valet av arbetssätt och innehåll. I det stora flertalet klasser är dock utrymmet för elevinflytande relativt begränsat.

Skolan använder sig av kommunens enkät för att årligen utvärdera elevinflytandet.

Inspektörerna bedömer att elevernas delaktighet i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen bör utvecklas och förbättras på Visättraskolan.

Det finns ett föräldraråd på skolan till vilket alla föräldrar är välkomna. Föräldrarådet träffas ca en gång i månaden. På rådets möten diskuteras mest praktiska frågor som exempelvis läromedel, mat, skolmiljön, städning etc.

Arbetet mot kränkande behandling

På skolan finns en hög ambition att på olika sätt och med olika metoder förverkliga skolans värdegrund. Skolan har ett dokument där värdegrunden gestaltas, vilket man lagt ned mycket tid på att arbeta fram. Visättraskolan har en ledstjärna med fem uddar; kunskap, delaktighet, ansvar, trygghet och vänlighet. Bland personalen förs kontinuerliga samtal om normer och värden. Diskussioner förs också med eleverna både på lektioner och vid andra tillfällen såsom raster, temadagar etc. På Visättraskolan finns trivselregler, reglerna är väl kända bland både elever och anställda på skolan. Reglerna har arbetats fram av personalen. Eleverna har informerats om reglerna men inte varit delaktiga i framtagandet.

Det förebyggande arbetet mot kränkande behandling består av flera olika inslag. Det finns elever som har rollen att vara kamratstödjare. När skolan fick vetskap om att alla elever inte kände sig trygga satsade man bland annat på att ha många rastvakter ute på skolgården, vilket också underlättar upptäckt av eventuell kränkande behandling. Eleverna har temadagar om värdegrunden, där de exempelvis fått ägna sig åt praktiska övningar kring värdegrunden och orden som tillhör ledstjärnan. Det pågår även ett arbete med att bygga upp ett faddersystem på skolan. I förskoleklassen och fritidshemmet arbetar man mycket med värdegrunden. Man tar upp och diskuterar händelser framför allt i närområdet, men också värdegrunden i stort, exempelvis hur man är en bra kompis m.m.

Personalen har kommit överens om att nolltolerans gäller för ovårdat språkbruk och kränkande behandling. De lyfter också fram att de som lärare har ansvar för alla elever, vilket underlättas av att alla känner alla på skolan.

Både personal och elever uppger att kränkande behandling förekommer på skolan, men att mobbningsfall är sällsynta. Det finns ett särskilt mobbnings-team, vars uppgift är att bekämpa och ta tag i mobbning. Både elever och föräldrar uppger att personalen är duktiga på att ta tag i eventuella konflikter direkt när de inträffar. Eleverna uppger att de vet var de skall vända sig om problem uppstår. Inspektörerna bedömer att Visättraskolans arbete mot kränkande behandling är av god kvalitet.

Visättraskolan har en ”handlingsplan mot mobbning”. Eftersom skolan nyligen i ett enskilt ärende fått kritik av Skolverket för planens utformning kommer den inte att behandlas i denna rapport. Inspektörerna hänvisar istället till uppföljningen av det enskilda ärendet (dnr 51-2004:423).

Skolhälsovård och elevhälsa

Skolan erbjuder elevhälsovård genom elevstödsteamet. Det innebär att eleverna har tillgång till skolsköterska, skolpsykolog, skolläkare och skolkurator. Organisationen har bara funnits en kortare tid och skolledningen uppger att det fungerar bra. Det har tidigare varit problematiskt att få tillgång till skolpsykolog och skolsköterska, men det har löst sig nu. Från och med höstterminen 2004 har samarbetet med socialförvaltningen i Flemingsberg förbättrats i och med att en socialsekreterare regelbundet besöker skolan. Både rektorn och personalen uppger att mycket tid som ägnas åt möten med socialförvaltningen om enskilda elevers situation.

Ett inslag i det hälsofrämjande arbetet är Visättra-OS där eleverna prövar på olika idrottsgrenar under en kortare period. Även andra typer av idrottsturneringar förekommer regelbundet. Några av eleverna promenerar minst en gång om dagen till skolans huvudbyggnad från de lokaler som ligger en bit några hundra meter från skolområdet och får på sätt en form av daglig fysisk aktivitet. Eleverna har också haft en temavecka om rörelse.

Inspektörerna bedömer att Visättraskolans arbete med hälsomålen är av god kvalitet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan har ett väl fungerande arbete mot kränkande behandling och med hälsomålen, men att skolan bör förbättra elevers delaktighet och inflytande över undervisningen.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Lokala mål och innehåll

På fritidshemmet är verksamheten ibland planerad och ibland får barnen välja fritt vad de vill göra. Barnen tillfrågas alltid i samband med att leksaker och lekredskap skall köpas in och ofta blir det som barnen vill. Personalen har två timmars planeringstid avsatt varje tisdag förmiddag. Ibland används delar av den tiden för möten med den biträdande rektorn. Utöver det finns det 20 minuter per dag som kan användas till planering. Det är enklare att planera verksamheten för loven och det finns ett antal hela dagar att arrangera olika aktiviteter på. Föräldrarna uppger att lovverksamheten är särskilt uppskattad. Personalens erfarenheter och kompetenser varierar, vilket möjliggör ett brett utbud av aktiviteter för barnen. Inspektörerna bedömer att huvudmannen bör sträva efter att utveckla fritidshemsverksamheten under terminstid så att den håller samma kvalitet som under loven.

På Visättraskolan finns utarbetade nedbrutna uppnåendemål i engelska, svenska och matematik. I övriga ämnen pågår ett arbete med att bryta ned uppnåendemålen för årskurs 5. Inspektörerna bedömer att skolan bör fortsätta med arbetet att utveckla mål i de olika ämnena, men skolan bör också utveckla metoder för hur målen skall användas och kopplas till reflektion och utvärdering av den enskilde elevens lärande.

Skolan har valt att ha en kulturprofil. Att man valde kultur som profilområde beror på att man ser elev- och personalgruppens mångkulturella bakgrund som en tillgång, samt att kultur anses främja utveckling av tanken, viljan och känslan. Profilen resulterar förutom i verksamhet på temadagar, bland annat i att eleverna får fler timmar i musik och att skolan har en egen kabaré och orkester. Samtliga elever samlas även regelbundet i gymnastiksalen för att sjunga tillsammans och uppträda för varandra.

Individanpassning Individuell studieplanering och stöd

Visättraskolan har 3,5 tjänster för specialundervisning. En speciallärare arbetar med specialundervisning av enskilda elever i ett flertal olika ämnen. De tre andra arbetar med den lilla grupp som är lokaliserad till skolan, till vilken man söker plats via elevstödsenheten. Gruppen består för närvarande av 23 elever.

För alla elever som har behov av och får särskilt stöd har åtgärdsprogram upprättats. Programmet skrivs av klassläraren eller specialläraren, skolan har även tillgång till en av elevstödsenhetens specialpedagoger. Denne arbetar bl.a. med att ge handledning till skolpersonalen och hjälper i förekommande fall till med att skriva åtgärdsprogram.

Om en elev som är i behov av särskilt stöd upptäcks, diskuteras frågan först i arbetslaget och med föräldrarna. Om problemet kvarstår trots arbetslagets insatser görs en anmälan till skolans elevvårdsteam, som gör en utredning, rektorn bestämmer sedan vilka stödåtgärder som skall tillgripas. Rektorn uppger att samarbetet med elevstödsenheten fungerar väl, trots att väntetiderna uppges vara långa för att få ett barns svårigheter utredda av elevstödsenheten. Skolan genomför elevvårdskonferenser i vilka rektorn alltid deltar.

Personalen uppger att det på fritidshemmet finns barn i behov av särskilt stöd och som inte får detta behov tillgodosett. Dessa barn får särskilt stöd i skolan

på grund av sociala skäl, men detta stöd upphör när barnen övergår till fritidshemsverksamheten. Uppgifterna var vid inspektionstillfället okända för skolledningen. Inspektörerna bedömer därför att huvudmannen skall vidta åtgärder så att de barn i fritidshemsverksamheten som är i behov av särskilt stöd får detta behov tillgodosett.

Inspektörerna bedömer att det på skolan finns väl fungerande utrednings- och analysförfaranden för att identifiera och åtgärda elevers behov av särskilt stöd.

Skolan har precis börjat med en individuell studiepärm. I pärmen är det tänkt att eleven skall kunna samla olika arbeten som denne gjort. Än så länge fungerar pärmen mest som en mapp att samla arbeten i. I pärmen skall också finnas elevens reflektioner kring det egna lärandet. Andra sätt som används för att följa elevens kunskapsutveckling är prov, skriftliga inlämningsuppgifter samt diagnostiska tester av olika slag. Skolan genomför diagnostiska prov i matematik och svenska i årskurs 2 samt nationella prov i årskurs 5.

Vägledning och utvecklingssamtal

Klassföreståndaren, eleven och föräldrarna har utvecklingssamtal en gång per termin. På utvecklingssamtalet får eleven och föräldrarna veta hur det gått för eleven. Personalen uppger att man vid utvecklingssamtalet relaterar elevens prestationer till uppnåendemålen för årskurs 5, dock inte i alla ämnen. Föräldrarna menar att informationen om elevens prestationer ibland är mycket knapphändig i vissa ämnen. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra informationen i samband med utvecklingssamtal i syfte att ge elever och föräldrar en tydligare bild av elevens utveckling i samtliga ämnen. Vidare bör utvecklingssamtalen inriktas mer på dialog kring elevens utveckling och lärande samtidigt som resultaten tydligare kopplas till de mål som eleven skall uppnå.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan har ett väl fungerande arbete med särskilt stöd. Skolan bör utveckla arbetet med mål och utvärdering av elevens lärande samt förbättra utvecklingssamtalen både vad gäller uppläggning och innehåll. Vidare är det inte godtagbart att barn som behöver särskilt stöd inom fritidshemsverksamheten inte får det. Skolan skall därför tillgodoseda behov av särskilt stöd som finns inom fritidshemsverksamheten. Slutligen bör skolan även utveckla fritidshemsverksamheten under terminstid.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Ansvarfördelning, beslutsordning och kommunikation

I Huddinge kommun fungerar förskole- och grundskolenämnden som en styrelse för den obligatoriska skolan. Det är barn- och utbildningsförvaltningen som genomför förskole- och grundskolenämndens mål i det dagliga arbetet. Till förvaltningen kopplas olika stödfunktioner som t.ex. ekonomi, kvalitetssäkring m.m. Målen i kommunens verksamhetsplan är gemensamma för förskole- och grundskoleenheten. De är sorterade under olika målområden, ”nöjda innevånare, effektiva processer, sund ekonomi och attraktiv arbetsgivare”. Utifrån dessa målformuleringar har rektorerna på enheterna i uppdrag att ta fram arbetsplaner där åtagande, arbetssätt och uppföljning beskrivs.

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Skollagstiftningen tilldelar rektorn en central roll för ledningen av den pedagogiska verksamheten. Rektorn har också ett stort ansvar för att garantera elevernas rättssäkerhet. Rektorns befogenheter och ansvar är tydligt utpekade i både skollagen och läroplanen.

Visättraskolan F-6 samt fritidshemmet leds formellt av en rektor. Till sin hjälp har denna en biträdande rektor som ansvarar för fritidshemmet, en förskola och vaktmästeriet.

Rektorn som tillträdde sin nuvarande tjänst år 2003 har tidigare varit både lärare och biträdande rektor på skolan. Alla uppgifter som tillhör rektorsfunktionen enligt skolförfattningarna åvilar skolans rektor. Vid inspektionen har även framkommit att både för föräldrar och elever är det tydligt vem som är rektor. Inspektörerna bedömer att det finns en tydlig uppdelning av ansvar och arbetsuppgifter mellan rektorn och den biträdande rektorn. Det är dock inte lika klart för elever, föräldrar och personal hur ansvarsfördelningen ser ut. Inspektörerna bedömer därför att skolledningen bör tydliggöra för elever, föräldrar och personal hur ansvarsfördelningen ser ut.

Personalen bedömer att rektorn är pedagogisk ledare och förtrogen med den dagliga verksamheten på skolan. Rektorn uppger själv att hon önskade att det fanns mer tid till att vara ute i verksamheten, men att det är svårt att hinna med det bland annat på grund av det stora antalet elevvårdsärenden som tar upp mycket av rektorns tid.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

I rektorsfunktion ingår också att vara resultatansvarig, vilket betyder att rektor skall se till att elevernas resultat analyseras och följs upp. På Visättraskolan saknas rutiner för att analysera de resultat som eleverna presterar. I svenska, engelska och matematik har skolledningen tagit del av resultaten och även analyserat dessa. I övriga ämnen finns inga fastställda resultat och skolledningen vet bara i grova drag hur många elever som har nått respektive inte nått målen i årskurs 5. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör utveckla rutiner för att analysera och följa upp elevernas resultat.

Det finns en lokal arbetsplan för skolan. Av planen framgår de lokala målen och hur man avser att arbeta för att uppnå dessa. Utöver arbetsplanen finns också separata måldokument för förskoleklassen, men inte för fritidshemmet.

När det gäller fritidshemmet kan det konstateras att det inte finns några särskilda mål för verksamheten och att personalen gjort en utvärdering, men att den inte handlar om måluppfyllelse utan mer om hur verksamheten fungerat. Inspektörerna bedömer därför att det bör upprättas rutiner så att fritidshemmets mål tydliggörs och resultaten systematiskt utvärderas och dokumenteras.

Skolans kvalitetsredovisning innehåller ett antal kommunala mål och måluppfyllelsen för dessa mål redovisas också i form av s.k. styrtal. Några förslag till åtgärder kopplade till måluppfyllelsen redovisas också, men dessa är bara förslag och det framgår inte heller vilka av dessa som skall genomföras. I skolans lokala arbetsplan redovisas de kommunala mål som kommunen centralt bestämt att varje skola skall arbeta efter och utvärdera. Av arbetsplanen framgår också hur skolan avser att arbeta för att uppnå dessa mål. Både arbetsplanen och kvalitetsredovisningen har redovisats för föräldrarådet och på föräldramöten. Eleverna har haft synpunkter på kvalitetsredovisningen, men inte på arbetsplanen. Utöver elevenkäten och medarbetarenkäten som kommunen genomför görs också en egen separat utvärdering, där rektorn ställer ett antal frågor till arbetslagen.

Inspektörerna bedömer att de mål som redovisas i kvalitetsredovisningen är otydliga i och med att målen bara formuleras med ett enda ord exempelvis ”hälsa” och ”trygghet”. Att redovisa måluppfyllelse i form av styrtal blir också otydligt i och med att det inte förklaras vad styrtalen står för eller vad de mäter. För läsaren är det svårt att avgöra vad målet hälsa med styrtalet 6,2 betyder. Vidare är kopplingen mellan de förslag till åtgärder som redovisas för att förbättra måluppfyllelsen och de fåtal resultat som redovisas, svag. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen bör förbättras.

Rättsäkerhetsfrågor

När det gäller beslut om stöd, anpassad studiegång och andra beslut som handlar om enskilda elever fattas dessa av rektorn. Beslut om anpassad studiegång återrapporteras dock inte till för- och grundskolenämnden. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör förbättra sina rutiner så att beslut som fattas med stöd av kommunens delegationsordning också återrapporteras till den styrelse som lämnat delegationen.

Sammanfattningsvis bör skolan utveckla kvalitetsredovisningen, samt tydliggöra ansvarsfördelningen mellan skolledarna för elever, föräldrar och personal. Skolledningen bör även upprätta rutiner så att fritidshemmets mål synliggörs, att målen följs upp och att resultaten systematiskt dokumenteras. Slutligen bör skolan utveckla rutiner för att analysera och följa upp elevers resultat och för att återrapportera delegationsbeslut, exempelvis beslut om anpassad studiegång, till styrelsen för utbildningen.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Visättraskolan finns en nedbruten timplan för skolan, som är odaterad, men rektorn uppger att den tillämpats under några år. Rektorn uppger att hon utgår från att lärarna har kontroll över att eleverna får de timmar de skall ha i olika ämnen. Inspektionen visar dock att lärarna schemalägger antalet timmar så att det skall stämma totalt sett. Någon kontroll över hur många timmar eleverna erbjuds i varje enskilt ämne finns dock inte. Vid en summering av timplanerna från Annerstaskolan (den skola där de flesta av eleverna från Visättraskolan läser årskurs 7-9) och Visättraskolan uppstår ett underskott i språkvalet (-33 procent), vilket överskrider den ram om en minskning med 20 procent som skollagen tillåter. Visättraskolan erbjuder inget språkval och rektorn uppger att eleverna skall få alla sin språkvalstimmar på Annerstaskolan, vilket de inte får. Inspektörerna bedömer att detta bör förbättras och att skolan måste skapa rutiner så att den kan garantera att eleverna erbjuds den garanterade undervisningstiden i varje enskilt ämne.

Noterbart är också att antalet timmar i hem- och konsumentkunskap minskas med 19,5 procent i förhållande till den nationella timplanen. Inspektionen visar också att skolan inte erbjuder någon praktisk undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 och 6. Det saknas även en genomtänkt strategi för hur undervisningen i hem- och konsumentkunskap skall organiseras. Inspektörerna kan konstatera att kursplanernas mål för ämnet hem- och konsumentkunskap inte kan nås i årskurs 5 med nuvarande organisation, vilket inte är godtagbart. Skolan skall därför skapa förutsättningar för eleverna att nå kursplanernas mål även i detta ämne.

Visättraskola har i sin timplan avsatt totalt 8 veckotimmar i årskurs 3-6 för elevens val, trots att skolan inte erbjuder detta. Rektorn uppger att timmarna i elevens val används för att förstärka skolans kulturprofil genom extra timmar i bland annat musik. Inspektörerna bedömer att detta förfarande inte är förenligt med författningarnas krav, eftersom eleverna inte har några alternativ att välja mellan.

På Visättraskolan finns 101 elever som har rätt till modersmålsundervisning, 33 har valt att acceptera erbjudandet. Modersmålsundervisning erbjuds från och med årskurs 3. Ansvar för att organisera modersmålsundervisningen ligger centralt i kommunen och ett av skälen till att så få utnyttjar möjligheten uppges

vara att undervisningen förläggs efter ordinarie skoltid på en annan skola än hemskolan. Alla elever som har rätt att läsa svenska som andraspråk deltar också i denna undervisning.

Vid skolan finns också en förberedelse- och mottagningsklass som tar emot barn som nyligen anlänt till Sverige och inte behärskar det svenska språket. Målet med verksamheten är att eleverna skall lära sig svenska så att de så småningom kan slussas in i en ”vanlig” klass.

Samverkan med och information till föräldrar sker exempelvis genom de föräldramöten som genomförs en gång per termin. Personalen skickar veckobrev till föräldrarna och rektorn skriver ett informationsbrev till alla föräldrar en gång i månaden. Skolan har också ett föräldraråd som träffas regelbundet. Samtliga föräldrar har möjlighet att delta i rådets möten.

Sammanfattningsvis har eleverna i rektorsområdet oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, tillgång till den utbildning de har rätt till, med några undantag. Skolan bör skapa rutiner så att eleverna erbjuds den garanterade undervisningstiden. Inspektörerna bedömer att skolan inte lever upp till författningarnas krav beträffande elevens val och undervisningen i hem- och konsumentkunskap.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Visättraskolan har det stora flertalet lärare erforderlig utbildning. Vad gäller fritidshemmet är andelen pedagogiskt utbildad personal mycket låg, två av sju personer har någon form av pedagogisk utbildning. Skolledningen uppger att man ansträngt sig för att rekrytera framför allt fritidspedagoger, men att det råder brist på personal med sådan utbildning. För närvarande går sex anställda varav fyra saknar pedagogisk utbildning på en fempoängskurs vilken syftar till att ge bättre kunskaper om fritidshemverksamhet. Skolledningen har arbetat fram en särskild strategi som fokuserar fritidshemspersonalens kompetensutvecklingsbehov. Både elever och föräldrar uppger att de är nöjda med personalens insatser på skolan och fritidshemmet. Trots att skolan erbjuder fritidshemspersonalen kompetensutveckling bedömer inspektörerna att skolan bör öka ansträngningarna för att rekrytera personal med pedagogisk utbildning till fritidshemmet.

Personalen inom samtliga arbetslag uppger att det finns möjligheter till kompetensutveckling, exempelvis genom kurser. Det finns både en gemensam kompetensutvecklingsplan för hela skolan samtidigt som varje enskilda anställd också har en individuell kompetensutvecklingsplan.

Personalen är i huvudsak nöjd med lokalerna, men det finns synpunkter på de delar av skolan som är utlokaliserade på bottenvåningen av ett flerfamiljshus.

Där bedriver årskurs 3, 5 och 6 och en av avdelningarna på fritidshemmet sin verksamhet. Kritiken som framförs handlar om att utemiljön ger begränsade möjligheter till utomhusaktiviteter på rasterna. Några lekredskap finns knappast och hyresvärden har förbjudit eleverna att spela fotboll. Likaså måste eleverna och personalen gå de ca 300 meterna mellan skolan och dessa lokaler vid ett flertal tillfällen under dagen, vid lunchen, när eleverna skall ha slöjd, idrott etc. Detta medför att tidsutnyttjandet inte blir effektivt och att mycket tid går åt till av- och påklädning och organisering av promenader, då eleverna inte bedöms kunna gå själva i den trafikmiljö som råder vid skolan. Inspektörerna bedömer att huvudmannen bör se över elevernas utomhusmiljö vid de utlokaliserade lokalerna.

Personalen är i stort sett nöjd med de läromedel som finns, men tillgången mellan olika klassrum och lärare är i vissa fall varierande. Personalen efterlyser själva en diskussion om hur man kan underlätta för nyanställda lärare att få tillgång till nödvändiga läromedel. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör se över sina rutiner för hur läromedel fördelas i skolan.

När det gäller datorer bedömer inspektörerna att det är lite sparsamt med datorer framför allt i årskurs 5 och 6. Skolan har förvisso en datasal där undervisning i halvklass kan bedrivas, men det räcker inte riktigt till. Personalen uppger att bristen leder till att man inte kan använda datorer i undervisningen i den utsträckning som man skulle önska. Risker finns att eleverna inte erhåller de färdigheter som de behöver i att exempelvis söka på Internet. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör se över tillgången på datorer.

Skolan har inga elever med funktionshinder. Lokalerna uppges vara utformade så att de kan ta emot rullstolsburna elever.

Sammanfattningsvis är tillgången till materiella resurser god utifrån elevernas behov. Undantagen utgörs av datortillgången som bör förbättras, skolan bör även se över rutinerna för fördelning av anslag för läromedel. Vidare har huvuddelen av personalen den kompetens som krävs för uppdraget och de erbjuds kompetensutveckling. Skolan bör dock öka ansträngningarna för att rekrytera personal med pedagogisk utbildning till fritidshemsverksamheten. Huvudmannen bör också se över elevernas utomhusmiljö.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Visättraskolan övergripande är av godtagbar kvalitet. Det råder ett gott klimat på skolan och det bedrivs ett väl fungerande arbete mot kränkande behandling. De elever som är i behov av särskilt stöd får detta tillgodosett. Personalen i skolan har i de allra flesta fall erforderlig utbildning för den undervisning de bedriver och eleverna är nöjda med deras insatser. Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Eleverna bör få ökad kännedom om kursmålen.
- Elevernas delaktighet i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen kan utvecklas.
- Kvaliteten på fritidshemsverksamheten under terminstid bör ses över.

- Utveckling av arbetet med att utveckla mål i de olika ämnena och metoder för hur målen skall användas och kopplas till reflektion och utvärdering av den enskilde elevens lärande.
- Utvecklingssamtalens uppläggning och innehåll kan utvecklas.
- Tydliggörande av skolledningens interna ansvarsfördelning bör ske.
- Utveckling av rutiner för att följa elevernas kunskapsutveckling och resultat i samtliga ämnen bör ske.
- Rutinerna avseende fritidshemmets mål bör tydliggöras och resultaten systematiskt utvärderas och dokumenteras.
- Förbättring av skolans kvalitetsredovisning bör ske.
- Rutinerna för återslagrapportering av delegationsbeslut bör ses över.
- Skolan bör se över tillämpningen av timplanen.
- Skolan bör öka ansträngningarna för att rekrytera personal med pedagogisk utbildning till fritidshemmet.
- Elevernas utomhusmiljö kan förbättras.
- Datortillgången på skolan bör ses över.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Barnens rätt till stöd i utvecklingen inom skolbarnsomsorgen (2a kap. 3 § skollagen).
- Genomförandet av undervisningen i hem- och konsumentkunskap (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och bilaga 3 skollagen).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med författningarna (2 kap. 19 § grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-06-29	Stockholm

Tomas Johansson
Pia-Lotta Sahlström